

Jindřiška FANTOVÁ, *Správní organizace nižšího školství a její fungování na Třeboňsku od počátku 19. století do roku 1868*, České Budějovice 2011 (diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 89 s. + 27 s. příloh.

Posudek vedoucí diplomové práce

Předkládaná diplomová práce Bc. Jindřišky Fantové programově navazuje na její bakalářskou práci *Školní fase z Třeboňska v 1. polovině 19. století*, která byla úspěšně obhájena na Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v roce 2008. Představuje tak další (a vyšší) stupeň práce s prameny, které měla možnost jako editorka poznat do značné hloubky. Poznatků a informací, které autorka získala a načerpala díky přípravě edice tohoto důležitého pramene hromadné povahy, se totiž rozhodla využít a na základě takto shromážděných podkladů připravit podrobnou studii, která by se zaměřila na důkladné prozkoumání stavu a chodu nižšího školství na Třeboňsku od konce 18. století až do vydání liberálních školských zákonů z konce šedesátých let 19. století.

Diplomová práce je členěna do úvodu, pěti kapitol a závěru. V úvodu práce (s. 7-11) se autorka zaměřila především na přehled literatury ke zvolenému tématu, dále na kritické zhodnocení dosavadních výzkumů o dějinách nižšího školství v Čechách a v neposlední řadě na zhodnocení pramenné základny, kterou měla pro studium zvoleného tématu k dispozici.

V první kapitole (s. 12-35) autorka věnuje pozornost vývoji školské správy v letech 1775 až 1869, a to včetně vývoje školské legislativy, jejíž soustavný přehled doplnila mimo jiné na příklad o reakce učitelů i duchovních na její změny. Cennou součástí této kapitoly tvoří soustavný přehled institucí školské správy ve sledovaném období a správních činností, které byli jednotliví úředníci povinni konat. Jisté oživení zde přinášejí citace ze školních kronik, které popisované situace barvitě dokreslují (např. průběh běžné a generální školní vizitace).

Druhá kapitola (s. 36-49) je zaměřena na vymezení a popis třeboňského školního obvodu a jeho vývoj ve sledovaném období. Autorka zde podala také přehled o dochovaných fondech jednotlivých škol na Třeboňsku a současně o stavu jejich archivního zpracování.

Kapitola třetí (s. 47-59) přibližuje život učitelstva na Třeboňsku v první polovině 19. století, přičemž zde autorka ve značné míře mohla uplatnit mnoho zajímavých a někdy ojedinělých a bohatých informací, které se dochovaly ve školních fasích z Třeboňska, jež před časem edičně zpracovala v bakalářské práci. Dovídáme se zde nejen o systému vzdělávání učitelů, o jejich postavení a příjmech, o hmotném i finančním zajištění tohoto odborného personálu, ale také o některých významných osobnostech mezi učiteli činnými na Třeboňsku ve sledovaném období.

Ve čtvrté kapitole (s. 60-70) se autorka věnuje žactvu. I zde mohla plně využít poznatky získané ze školních fasí a vytvořit na jejich základě moderně pojatou historicko-sociologickou sondu, která umožnila najít rozdíly v situaci žactva městského a venkovského a

také v přístupu jejich rodičů ke škole a ke vzdělání. Dále si všímá školní docházky, vyučovacích předmětů, chování žáků.

Pátá kapitola (s. 71-79) pojednává o jednotlivých školách, které patřily do třeboňského školního obvodu, a to z hlediska jejich hmotného a finančního zabezpečení, stavu školních budov, jejich vybavenosti. Dotýká se zde i dalších skutečností, jako je na příklad jazykové a národnostní rozvrstvení škol na Třeboňsku, anebo proměnlivé i neměnné stránky školního roku a konečně se zaměřuje také na odraz různých významných událostí a oslav ve školních kronikách z Třeboňska.

V závěru (s. 79-81) autorka shrnuje své poznatky a zamýšlí se nad dopadem a důsledky liberalizace českého nižšího školství.

Nedílnou součástí práce je seznam zkratk, přehled pramenů a literatury a také rozsáhlé přílohy, z nichž zvláště cenné jsou mapové a tabulkové přehledy a ediční zpracování a) instrukce pro školní dohlázeitele z první poloviny 19. století a b) vzorového rozvrhu hodin pro triviální školy z roku 1777.

Diplomová práce Jindřišky Fantové *Správní organizace nižšího školství a její fungování na Třeboňsku od počátku 19. století do roku 1868* plně vyhověla zadání a v některých směrech dokonce poskytla i cenné poznatky navíc. Lze ji tedy považovat za zdařilou, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm **v ý b o r n ě**.

Pelhřimov, 22. srpna 2011

Mgr. Lenka Martínková, Ph. D.

Martínková